

חינוך בפרשה - יתרו כוחו של סיפור

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה בכיר

זכור אזכור את המלמד שלנו בכתה ו'. חסיד בעל צורה, בא בימים. אני מנסה לזכור איזה פרק למד בגמרא - אך אינני בטוח. אך מה שאני זוכר הם סיפוריו העסיסיים 'מאוצרנו הישן'. לשונו היה מיושן, דיבר בהגייה 'אירופאית כבדה', ואת העולמות שפתח בפנינו היו אלמותיים. אוצרות של ירא"ש. את הבוקר היה פותח עם 'היום היארציט של...'. היה מספר בחום על האי גברא רבה, מעשיו ופעליו, והגיגים מבעל ההילולא. הדברים נחרתו בקרבנו ועיצבו נפשות. הוא שימש עבורנו מגדלור קורן ואותנטי בתוך ההוויה החומרית.

פרשתנו פותחת ביתרו, כהן מדין, שנוטש כל מנעמי עוה"ז ומטעמיו, ובא אל המדבר לקבל תורה. לאחר שמשה מקבל פניו בכבוד ראוי, נא' וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֹתְנֹו אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וְלַמִּצְרָיִם. רש"י הק' מביא דברי חז"ל שמשה עשה כן כדי 'למשוך את לבו ולקרבו לתורה'. לכאורה קשה, הרי יתרו כבר הביא את עצמו להתקרב לתורה, ולמה לספר לו סיפורים? הרי הוא כבר 'משך לבו' בעצמו לתורה? אלא, גם הקרוב והשואף לתורה - עדיין זקוק לקרבה נוספת, וזאת **באמצעות סיפור**, דברים המושכים את הלב.

המלמד האיכותי משלב סיפורים בלימודו, לא כ'פקק' ולא כזליגה מתכנית הלימודים, אלא **לכתחילה**, מתוך מטרה חינוכית, לימודית ופורמאלית! כשלומדים 'שם חדש' בגמרא או בתוספות - מעשירים את עולם התלמיד אודותיו. מזכירים 'דבר תורה' מגדול בישראל - 'מציירים' את דמות האיש, את תקופתו, רבותיו ותלמידיו בכוללנות. תלמיד ששומע על חכם מחכמי המשנה והגמרא, מעשיר המלמד את החויה הלימודית בתיאור מידותיו וענייניו, בכך מוסיף חשק וכמיהה לשמוע ולהפנים את דבריו הנלמדים כאן. מדוע נמנע מתלמידינו להכיר את רבי עקיבא וחברו רבי טרפון (מעבר לסיפורים המונומנטליים אודות ר"ע שהצטייד בתרנגול חמור ונר, ורבי טרפון שכיבד את אמו). מיהם רבה ורב ששת? מהם מעשי רבי חייא, ומדוע נקבעה הלכה כרבי יוחנן? בכוח הסיפור לחנך, להדריך וליישר, לחסן מול משברים רוחניים וגשמיים, ואף לרפא מכאוב ויאוש.

ניתן לרומם את התלמידים טפח מעל קרקע דורנו, להגביה נפשם אל עבר דורות קדומים

ומזוקקים. דווקא בעידן בו הקריאה הערכית מפנה מקומה ל'קומיקס' ירוד ונבוב על חבורות 'רביעיות וחמישיות', מחובתנו להעשיר את עולמם בזהרורי מורשתנו הנצחית והקסומה. למה הפסקנו לספר על חכמת הרמב"ם ופיקחות רבינו יונתן אייבשיץ, חידות האבן עזרא ופדיון שבויים של רבי משה ליב מסאסוב? האם תלמידינו יודעים על 'ארבעת השבויים' והשפעתם על תורת ישראל? הללו הם רכיב ב'גירסא דינקותא'! דורות של יראים ושלימים גדלו על סיפורים אלה, ו'שימור המסורה' באדיקות כולל שמירה על סיפורי המופת התוכניים!

צריך לדעת לספר. היות והסיפור קונה שביתה בחדרי הלב, על המחנך **להכין** את הסיפור ולדייק במסירתו. הפנמת מסר הסיפור תלויה באופן ועיתוי ההעברה, יצירת 'סביבה מספרת', וכמובן, בכישורי המספר בס"ד.

יתרו שומע ממשה על נסי יציאת מצרים ופותח בקריאה: בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֶצִיל אֶתְכֶם... חז"ל (ברכות נד) דורשים 'מכאן שמברכים על הנס'. ומקשים, רק אדם שנעשה **לו** נס, וחש בעצמו את הדבר, ראוי לברך, והיאך ברך יתרו? אמר רבינו ה'אמרי אמת' זי"ע כי **משה הטיב לספר**, בבהירות ובתיאור, עד שיתרו רואה את עצמו יוצא ממצרים וחווה את הנס! כשיודעים לספר ומספרים כראוי - נראה תועלת חינוכית עצומה!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

yym@gmail.com123